

"BLENDED LEARNING" ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті розглядається проблема формування професійної компетентності майбутніх вчителів англійської мови у початковій школі на засадах змішаного підходу. Описано різні трактування поняття "змішане навчання", визначено переваги та недоліки змішаного підходу до навчання англійської мови за професійним спрямуванням, виокремлено загальнодидактичні та методичні принципи змішаного навчання.

Ключові слова: *змішане навчання, змішаний підхід до навчання, професійна компетентність майбутнього вчителя англійської мови, загальнодидактичні і методичні принципи.*

Сучасні вимоги національного, європейського та світового ринку праці до підготовки конкурентоспроможних фахівців, зокрема висококваліфікованих учителів англійської мови початкової школи, здатних розв'язувати професійні проблеми і типові професійні завдання у реальних ситуаціях професійної педагогічної діяльності з використанням знань, професійного і життєвого досвіду, цінностей і схильностей [3, с. 265], стимулюють науковців до пошуку нових підходів до формування професійної компетентності вчителя англійської мови у початковій школі, а також зумовлюють необхідність раціональної організації навчально-виховного процесу із використанням інноваційних методів, засобів і форм навчання.

Аналіз публікацій вітчизняних та зарубіжних вчених дозволяє зробити висновок, що існує низка наукових досліджень, які сприяють модернізації процесу професійно орієнтованого комунікативного навчання і проводяться за такими напрямками: інноваційні підходи до вивчення іноземної мови у підготовці фахівців (О. Авксентьева, Т. Ваколук, О. Письменна, О. Плотнікова, О. Пометун, Л. Рабійчук, Л. Черноватий); організація аудиторної та самостійної роботи студентів з іноземної мови (О. Бігич, Н. Бориско, Н. Гез, І. Задорожна, Н. Маєр, О. Тарнопільський, L. Dam. E. Macaro); навчання презентації іноземною мовою (Ю. Авсюкевич, І. Зимня, Б. Кукса). Однак, на наш погляд, численні дослідження як вітчизняних, так і зарубіжних науковців все ж таки не вичерпують усіх аспектів формування професійної компетентності у студентів мовних спеціальностей.

На сьогоднішній день одним із перспективних підходів до оптимальної організації навчального процесу щодо формування професійної компетентності вчителя англійської мови у початковій школі є так зване "blended learning" або "змішане навчання", що базується на інтеграції технологій навчання. Процес навчання, за якого традиційні технології навчання поєднуються з інноваційними технологіями електронного, дистанційного і мобільного навчання, називають "змішаним навчанням" (blended learning).

Таким чином, метою статті є проаналізувати різні трактування поняття "змішане навчання", окреслити переваги та недоліки змішаного підходу до навчання англійської мови за професійним спрямуванням, описати принципи змішаного навчання.

Термін "змішане навчання" останнім часом на слуху як у царині корпоративного навчання, так і у вищій освіті. Все частіше й частіше поняття "змішане навчання" і "змішаний підхід" використовуються, коли йдеться мова про інноваційні технології у навчанні іноземних мов, зокрема англійської.

Проаналізувавши значну кількість наукової літератури, ми можемо стверджувати, що існує низка трактувань змішаного навчання.

Так, М.Дрісколл розглядає поняття "змішане навчання" у техноцентричному (об'єднання різних режимів Web-технологій); психологічному (комбінація різноманітних психологічних підходів); методичному (поєднання традиційного й електронного навчання); практико-зорієнтованому (поєднання теоретичних та практичних складових навчального процесу) планах [6].

С. Аллен, Ч. Грехем, Л.Р. Данькевич, Д. Юр визначають змішане навчання як поєднання традиційних та дистанційних засобів і методів навчання, які, доповнюючи та збагачуючи один одного, дозволяють зробити процес навчання максимально ефективним [2; 8].

Б.І. Шуневич, у свою чергу, трактує змішане навчання як традиційне навчання, що передбачає діалогове навчання (on-line learning) під час поза аудиторної роботи [5].

Ч. Дзюбан, Дж. Гартмен і П. Москал вважають, що змішане навчання варто розглядати як певний підхід, що ефективно поєднує активну роботу в аудиторії з технічними можливостями всесвітньої мережі Інтернет. [7].

У "Глосарії з дистанційної освіти" змішане навчання окреслюється як об'єднання у навчальному процесі двох чи більше способів, форм і методів навчання: очного та дистанційного; синхронного та асинхронного; формального та неформального; самоосвіти [1].

Під змішаним навчанням Н.В. Рашевська розуміє навчання за традиційними та інноваційними технологіями [4].

Таким чином, беручи до уваги науковий доробок зазначених вище авторів, ми розглядаємо змішане навчання англійської мови майбутніх вчителів початкової школи як органічне поєднання традиційного навчання з інноваційними технологіями електронного, дистанційного і мобільного навчання, де

– традиційне навчання – навчання за очною, заочною, вечірньою та екстернатною формами навчання. У цих формах навчання визначальним є спілкування викладачів та студентів в аудиторії, а серед носіїв інформації перевага надається традиційним друкованим виданням;

– електронне навчання – навчання, у процесі якого основні носії навчальної інформації є електронними навчальними ресурсами, а спілкування викладачів і студентів ґрунтується на використанні інформаційно-комунікаційних технологій;

– дистанційне навчання – навчання, під час якого викладачі та студенти знаходяться на відстані один від одного, а спілкування викладачів та студентів відбувається головним чином за допомогою Інтернету;

– мобільне навчання – навчання з використанням мобільних пристроїв, основними з яких є нетбуки, планшетні персональні комп'ютери, персональні цифрові помічники, аудіопрогравачі для запису і прослуховування лекцій, електронні книжки, мобільні телефони, смартфони, кишенькові персональні комп'ютери, що надають суб'єкту навчання – вищу інтерактивність і більшу свободу руху.

До переваг застосування змішаного підходу у формуванні професійної компетентності вчителя англійської мови у початкових класах відносимо:

- ефективність та продуктивність процесу навчання;
- гнучкість – можливість навчатися як у зручний для студента час, так і в потрібному для нього темпі, пристосованість до індивідуальних потреб та особливостей студентів;
- інноваційність – постійні зміни та розвиток навчального процесу;
- зняття дистантних та часових обмежень;
- методична різноманітність форм, методів, засобів, режимів, прийомів навчання;
- легкість в організації повторення вивченого матеріалу;
- соціокультурна інтеракція;
- зниження вартості організації навчального процесу;
- висока мотивація студентів;
- реальна професійна активність;
- інтерактивність;
- самоконтроль, взаємоконтроль і контроль успішності студента з боку викладача, деканату;
- самоосвіта і саморозвиток.

Разом з тим, під час організації навчального процесу майбутніх фахівців з англійської мови початкової школи за моделлю змішаного навчання варто враховувати можливі труднощі, а саме:

– необхідність оснащення університетів достатньою кількістю комп'ютерів та оновлення програмного забезпечення;

- наявність технічних проблем;
- рівень комп'ютерної грамотності як у студентів, так і у викладачів;
- значні затрати часу на підготовку до занять із використанням інноваційних технологій;
- майже повна відсутність спеціального програмного забезпечення для створення навчальних матеріалів;

– визначення оптимального місця інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі.

Оскільки модель змішаного навчання органічно поєднує навчання із використанням інноваційних технологій і традиційне, то вона відповідно може базуватися на принципах як одного, так й іншого навчання. У той же час, змішане навчання є новоутворенням, що ґрунтується і на якісно нових принципах.

На наш погляд, основними принципами змішаного навчання є:

- принцип особистісно орієнтованого навчання;
- принцип діяльнісного характеру навчання;
- принцип пріоритетності педагогічно-методичного підходу;
- принцип методичної значимості застосування нових інформаційних технологій;
- принцип вибору змісту освіти;
- принцип забезпечення безпеки інформації, яка циркулює у системі змішаного навчання;
- принцип стартового рівня освіти;
- принцип адекватності технологій навчання умінням, що розвиваються;
- принцип мобільності навчання;
- принцип органічного поєднання традиційного навчання і навчання за дистанційними, електронними, мобільними технологіями;
- принцип гнучкості, адаптивності та регламентації;
- принцип системності навчання;

- принцип сприяння саморозвитку та самоосвіті;
- принцип інформаційної доступності;
- принцип необхідності використання інноваційних технологій;
- принцип новизни;
- принцип ситуативності;
- принцип комунікативності та комунікативної навчання англійської мови;
- принцип взаємопов'язаного навчання мови і культури;
- принцип професійної спрямованості іншомовного спілкування;
- принцип індивідуалізації розвитку вторинної мовної особистості

Таким чином, усі перераховані вище принципи змішаного навчання майбутніх вчителів англійської мови у початковій школі можна умовно поділити на загальнодидактичні, методичні загальні і спеціальні або характерні саме для організації навчання змішаного типу. На наш погляд, згадані вище принципи є підґрунтям для організації змішаного навчання англійської мови студентів вищих закладів освіти.

У висновку зазначимо, що перспективи подальших досліджень ми вбачаємо у створенні моделі змішаного навчання майбутніх вчителів англійської мови у початковій школі на основі вищеокреслених принципів та з урахуванням переваг і недоліків змішаного підходу до навчання іноземних мов.

Використані джерела

1. Глосарій з дистанційної освіти [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.websoft.ru
2. Данькевич Л. Р. Ефективність застосування системи змішаного навчання у викладанні ділової англійської мови [Електронний ресурс] / Л. Р. Данькевич // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України – К. : НУБПУ, 2009. – Випуск 137. – Режим доступу до статті: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnu/2009_137/09dlr.pdf
3. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції : Курс лекцій : [навч.-метод. Посібник для студ. Мовних спец. осв.-каліф. рівня "магістр"] / Бігич. О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за ред. С.Ю. Ніколаєвої – К.: Ленвіт, 2011. – 344 с.
4. Рашевська Н. В. Змішане навчання як психолого-педагогічна проблема / Н. В. Рашевська // Вісник Черкаського університету. Серія "Педагогічні науки" – Черкаси: ЧНУ, 2010. – Вип. 191. – С. 89 – 96.
5. Шуневич Б. І. Тенденція розвитку складових частин організації дистанційного навчання / Б. І. Шуневич // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – Львів : Видавництво ЛНУ, 2009. – № 653. – С. 231 – 239. – (Інформаційні системи та мережі).
6. Driscoll M. Blended Learning в K-12/Definition [Electronic resource] / Margaret Driscoll Mode of access: http://en.wikibooks.org/wiki/Blended_Learning_in_K-12/Definition.
7. Dziuban C. D. Blended Learning / Charles D. Dziuban, Joel L. Hartman, Patsy D. Moskal [Electronic resource] // Center for Applied Research. Research Bulletin. – 2004. – № 7. – Mode of access: <http://net.educause.edu/ir/library/pdf/ERB0407.pdf>
8. Graham, C.R., Allen, S., & Ure, D. Blended learning environments: A review of the research literature. Unpublished manuscript, Provo, UT [Електронний ресурс]. – 2003. – Режим доступу: <http://www.arches.uga.edu>.

Maksak I.

"BLENDED LEARNING" AS AN INNOVATIVE APPROACH IN THE PROCESS OF PRIMARY ENGLISH TEACHER PROFESSIONAL COMPETENCE FORMATION

The article deals with the problem of Primary English Teacher Professional Competence formation on the basis of the blended approach. Different definitions of the notion "blended learning" have been analyzed. The advantages and disadvantages of teaching English for Specific Purposes under the conditions of blended have been determined. The common didactic and methodological principles have been formulated.

Key words: *blended learning, blended learning approach, Primary English Teacher Professional Competence, common didactic and methodological principles*

Стаття надійшла до редакції 18.06.13